

IZSÓFALVA

Készítette: Tóth Marcell János

2019.

Adatok:

Pályázó neve: Tóth Marcell János

Életkora: 13 év

Lakcíme: [REDACTED]

E-mail címe: [REDACTED]

Iskolájának neve: Szalézi Szent Ferenc Gimnázium

Felkészítő tanár: Bukodiné Sólyom Ilona

Pályázat címe: Izsófalva

Témaköre: 1.

A pályázat éve: 2018-2019

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Földrajzi elhelyezkedés	4
A falu történelme	5
Izsó Miklós életrajza	11
Izsó Miklós Emlékház	16
Izsó Miklós Képzőművészeti Kör	18
Befejezés	19
Felhasznált irodalom	19

Bevezetés

Kazincbarcikán születtem és itt is élek. Borsodban sok érdekes és szép látnivaló van, de én most mégis egy kis aprócska falut mutatok be.

Apukám Izsófalváról származik és a nagyszüleim még ma is ott élnek.

A falu a nevét egy híres emberről, Izsó Miklósról kapta.

A falu címerében a bányászjelvény (keresztbe helyezett ék és kalapács) a szénbányászatra, a szőlőfürt a mezőgazdaságra utal. A címer alsó részén levő kék hullámvonal pedig a patakot és a bányatavat jelképezi.

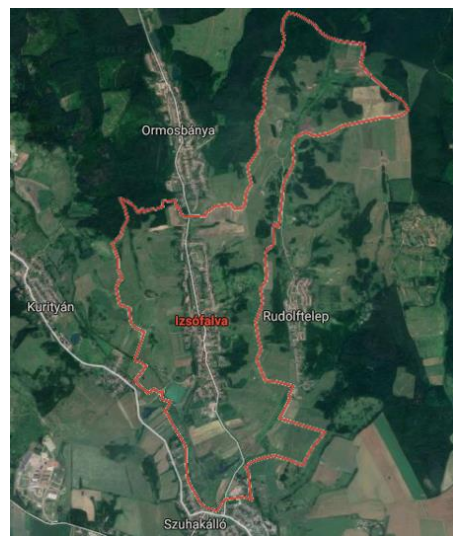
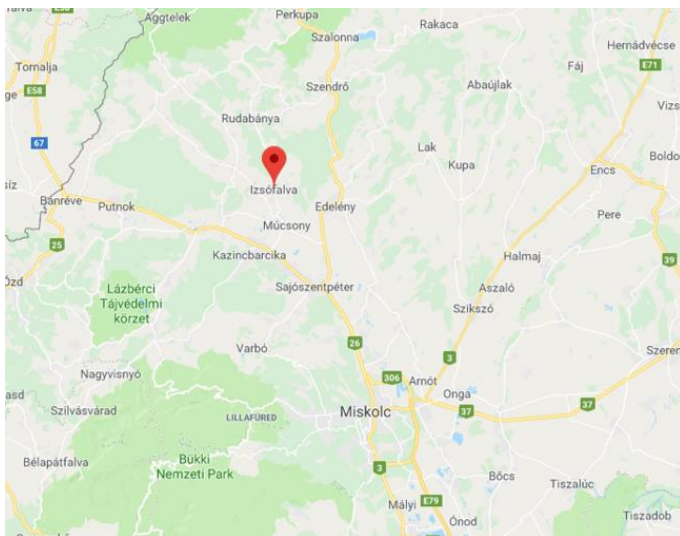
Földrajzi elhelyezkedés

Izsófalva Borsod–Abaúj–Zemplén megyében, Kazincbarcikai Járásban található.

Miskolctól 26km-re; Kazincbarcikától 10km-re található.

A falut egyetlen kis patak az Ormos patak szeli ketté.

Területe: 9,41 km²

A falu történelme

A falu eredete kb. 1283-ig vezethető vissza ekkortájt horvát telepesek, királyi agarászok lakták a falu neve Hurva volt. A török uralom alatt többször elnéptelenedett. A XVII. század elejétől a falut Disznóshorvátnak hívták. Az első magyarországi népszámlálás során, 1786-87 között 908 lakosa volt a falunak.

A XIX. században fellendült a bányászat és a település egyre növekedett. A bányászat 1960-1990 között élte fénykorát.

A családnk több férfi tagja is a bányában dolgozott, üknagyapám (bányamester), dédnagyapám (vájár kőműves) és nagyapám (bányamozdony vezető). A bánya apukám fiatal korában szűnt meg. Nagyapámnál találtam egy régi fotót Tóth János üknagyapámról, aki a bányánál iszapolt.

Végül a falu a mai nevét 1950-ben kapta meg Izsó Miklósról.

A faluhoz régen két bányatelep is tartozott Ormosbánya és Rudolftelep, amelyek 1993-ban és 1994-ben önállók lettek.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján 2015-ben a lakosság 1746 fő volt.

A falu középpontjában található a Művelődési Ház, az óvoda, az iskola, templomok, a szoborkert, üzletek, az orvosi rendelő és a pszichiátria.

Végig sétáltam a falun és készítettem fotókat ősszel és most télen is.

Izsó Miklós Általános Iskola

Szivárvány Óvoda

A faluban főként egyszintes családi házak vannak.

Orvosi rendelő

Pszichiátriai szakkórház

Nagyszüleim háza az Izsó Miklós úton, ami a falu főutcája.

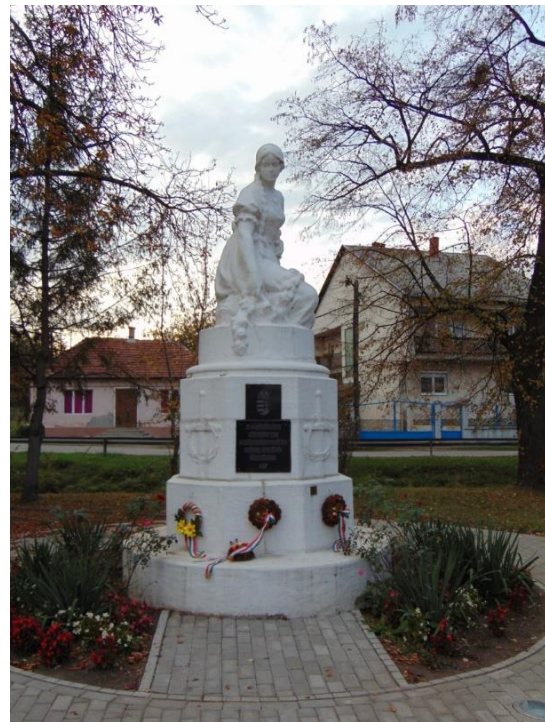

Szoborpark

Egressy Gábor mellszobra

I. világháborúban elhunytak emlékműve

Református templom

A templomot a XV. században építették, amit a törökök pusztítása miatt a XV. században újjá kellett építeni. Akkor a pap Dobroviczay Ferenc volt.

A XVII. század elején iskolát is alapítottak. Az egyházi anyakönyvek 1745-től maradtak meg.

1826-1827 között Egresi Pál volt a falu lelkésze. Gyermekai: Egressy Béni zeneszerző, író, Egressy Gábor, színész, aki Izsó Miklós jó barátja volt és ifj. Egresi Pál, aki édesapja halála után a falu lelkésze volt.

Az 1850-es években a templom rossz állapotba került, le kellett bontani. Az új templomot 1879-ben szentelték fel.

A templomot egyszerű pilaszterek és lizénák díszítik. Párkányok tagolják tornyát, melyen messziről látható a tornyán az óra. Ablakai boltívesek. Bejáratánál timpanon, mely alatt két egyszerű oszlop áll. Úgy mondták nekem, hogy eklektikus a stílusa.

Az 1990-es években többször renoválták. Jelenleg Gál Katalin a lelkipásztor.

Katolikus egyház: Lourdes-i Szűzanya kápolna

1958-ban kezdték építeni a római katolikus kápolnát, majd 1960-ban szentelték fel. Huszár István plébános szervezte az építkezést.

Csapkó József a domonkos rend világi tagjaként szintén sokat tett a kápolnáért.

Jelenleg a Rudabányai plébániához tartozik és Andrássy Zoltán a római katolikus lelkész.

Izsó Miklós, a falu névadója

Született: 1831. szeptember 9. Disznóshorvát

Elhunyt: 1875. május 28. Budapest

Izsó Miklósról a Gömör-Kishont vármegye monográfiájában jelent meg ez a rajz

Izsó Miklós híres szobrászművész volt, aki megteremtette és európai rangra emelte a magyar szobrászatot.

Izsó Miklós apai ágon disznóshorvát volt. Apja Itso József 1794-ben született Disznóshorváton. Apja Gömörben képfestőmesterséget tanult.

Anyja Szathmári Eszter volt, aki Zsip községből származott és híres tanítócsalád sarja volt.

A szülei 1824-ben kötöttek házasságot. Miklós volt az első gyerekük.

Miklós a disznóshorvát református elemi iskolában tanult 6 és 9 éves kora között.

1840-ben a sárospataki kollégiumba került. A kollégium 1840/1841. évi anyakönyvében Itso helyett már Izsó néven szerepel. 1847-ben otthagyta az iskolapadot.

Izsófalván Izsó Miklós szülőháza helyén ma is van egy lakóház, melyen egy tábla olvasható.

1847 őszen Rimaszombaton kőfaragó-segédként dolgozik.

1849. február 26-án, 17 évesen csatlakozik a magyar szabad honvédelemhez, ahol honvéd hadnagyként 19 ütközetben harcolt halált megvető bátorsággal. A nagysallói csatában megsebesült. A világosi fegyverletétel után a Bükkben bujdosott.

1850-ben újból kőfaragó-segéd lesz Rimaszombaton Jakovetz Antal kőfaragómester műhelyében. Izsó Miklós megismerkedik Ferenczy István szobrászművésszel, aki felismerte a tehetségét és megtanította a szobrászat alapjaira és a márványfaragásra.

1857-ben Bécsbe ment, ahol szobrászatot tanult Gasser szobrász mesternél.

1859-ben kifaragta gróf Széchenyi István mellszobrát.

1859-1861 között a Müncheni Művészeti Akadémián tanult szobrászatot.

Az évfolyam legjobb tanulója volt.

1861. nyarán Magyarországon volt. Pesten készítette el a Búsuló juhász első változatát. Modellje az öccse volt. József színész volt, de beöltözött juhásznak.

A magyar szobrászok között elsőként ő ábrázolt népi figurákat. Főbb művei: Búsuló juhász, Táncoló paraszt, Arató nő, Ételhordó parasztasszony, Furulyázó pásztor, stb.

1870-1872 között a Budai Főreáltanoda tanára volt.

A népi életet ábrázoló szobrok mellett számos híres kortársa mellszobrát is elkészítette: Arany János, Egressy Béni, Megyeri Károly, stb. Köztéri szobrokkal is jelentkezett: ő alkotta az ismert debreceni Csokonai Vitéz Mihály szobrot. a szegedi Dugonics szobrot viszont korai halála miatt Huszár Adolf fejezte be.

A Magyar Nemzeti Galéria 71 szobrát őrzi.

Búsuló juhász

A szobor márványból készült, 95 cm magas. A Magyar Nemzeti Galériában van.

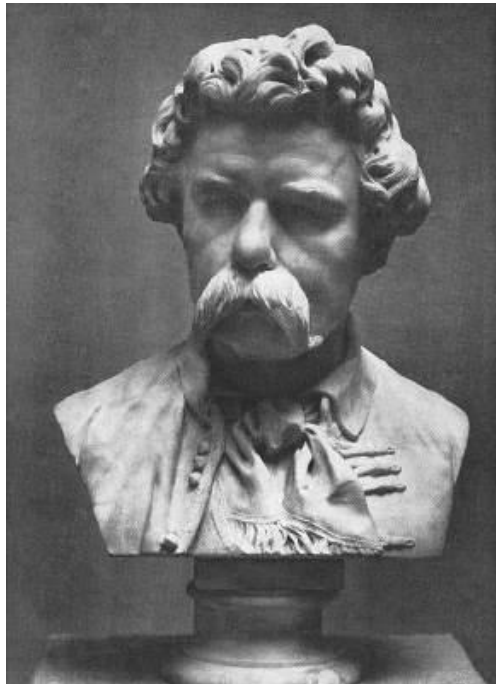
Táncoló paraszt

A terrakotta szobor 28 cm magas. A Magyar Nemzeti Galériában van.

Arany János mellszobor

A szobor bronzból készült. A Magyar Nemzeti Galériában van.

Csokonai Vitéz Mihály szobor

A szobor bronzból készült. Debrecenben található.

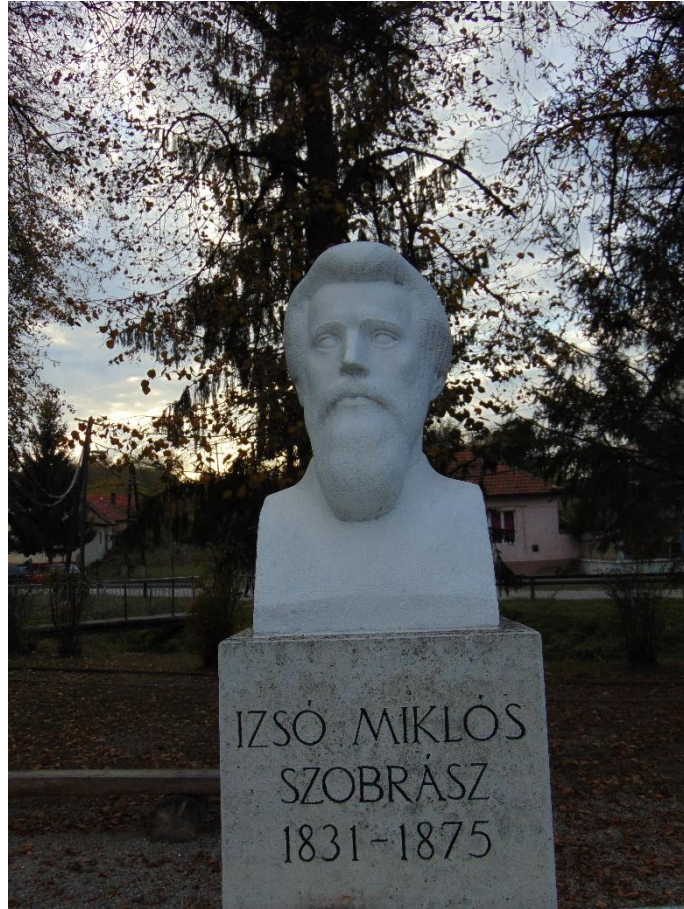
Izsó Miklós Emlékház

Izsófalván 1992. óta minden év szeptemberében, születésnapja kezdetével Izsó Miklós-emlékhetet tartanak színvonalas kulturális programokkal a művészre való emlékezés miatt.

A település küldöttsége minden évben legalább egyszer Budapestre látogat, és koszorút helyez el a szobrász síremlékénél.

Izsó Miklósról egy mellszobor is található a faluban, a Szoborparkban, melyet Szabó Gábor budapesti szobrász faragott 1969-ben.

Izsófalva önkormányzata 2001. szeptember 15-én nyitotta meg az Izsó Miklós Emlékházat. A kiállítás bemutatta a művész fő alkotásait.

Sajnos az Emlékház a 2010-es árvíz során megsérült és azóta zárva van. Az Izsófalvai Polgármesteri Hivatal tájékoztatása alapján várhatóan 2020-ban fogják újra kinyitni az Emlékházat. Ezért csak kívülről tudtam lefotózni.

Izsó Miklós Képzőművészeti Kör

Izsó Miklós nevével Kazincbarcikán is találkoztam, mert itt működik az Izsó Miklós Képzőművészeti Kör.

Az Izsó Miklós Képzőművészeti Kör 1958-ban alakult Kazincbarcikán.

A helyi képző- és iparművészek alkotnak itt, akik több rangos pályázaton nyertek már díjakat egyénileg is. A Kör pedig háromszor nyerte el a Kiváló Együttes címet és két alkalommal kapott nívódíjat.

A Kört 1965-2010 között Szerdahelyi István aranydiplomás középiskolai tanár vezette, aki Ságvári Endre Gimnáziumban is tanított is.

Rendszeresen tartanak kiállításokat is.

2018. november 22-én a Kör fennállásának 60. évfordulója alkalmából jubileumi kiállítás nyílt Kazincbarcikán, a Mezey István Művészeti Központban.

A kiállítást én is megnéztem és néhány fotót is készítettem.

Befejezés

Habár sokszor járunk a nagyszüleimhez Izsófalvára, de most a falu és névadója történetét is sikerült jobban megismernem.

Örülök, hogy városomban a Képzőművészeti Kör kiemelkedő munkásságával nem hoz szégyent Izsó Miklósrá. Jó érzés, mikor Izsófalvára utazom, mert egészen más szemmel látom a falut, mióta jobban megismertem.

Ha elkészül az Izsó Miklós emlékház felújítása, biztosan megnézem a családommal.

Felhasznált irodalom

- Mozaikok Izsófalva múltjából (2005) Magyar Elektronikus Könyvtár
<http://mek.oszk.hu/06200/06238>
- Szénbányászat Izsófalván (2006) Magyar Elektronikus Könyvtár
<http://mek.oszk.hu/06000/06000>
- Izsófalva község honlapja: www.izsofalva.hu
- Tóth János izsófalvai lakos (nagyapám) és Tóth János kazincbarcikai lakos (édesapám) elbeszélései